

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (0 5) 209 6170 / (0 5) 209 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

Susisteminta informacija
25/16

2025-07-08

**Lenkijos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai 2025 m. pirmąjį pusmetį parlamentinio
matmens rezultatų apžvalga**

Šiame darbe pateikiama susisteminta informacija apie Lenkijos pirmininkavimo Europos Sąjungos (ES) Tarybai 2025 m. pirmąjį pusmetį parlamentinio matmens rezultatus. Darbe apžvelgiami pagrindinių pirmininkavimo parlamentinio matmens renginių rezultatai, reikšmingiausi priimti dokumentai ir jų pagrindinės nuostatos.

Darbe remiamasi oficialiais Lenkijos pirmininkavimo ES Tarybai parlamentinio matmens dokumentais ir kitais oficialiais šaltiniais.

Įvadas

„Būk saugi, Europa!“ – Lenkijos pirmininkavimo ES Tarybai šūkis – tapo pagrindine Seimo ir Senato susitikimų tema. Parlamentinio matmens renginių dalyviai 2025 m. pirmąjį pusmetį įvairiais formatais diskutavo kaip stiprinti Europos saugumą visais jo aspektais: išorės, vidaus, ekonomikos, informacijos, energetikos, maisto ir sveikatos¹.

Prie ES sienų vykstantis karas, Europą kamuojančios ekonominės ir klimato problemos, migracijos krizė ir kitos neišspręstos problemos tapo pagrindiniu pirmininkavimo formalių ir neformalių diskusijų motyvu.

Dar pirmininkavimo ES Tarybai laikotarpio pradžioje Lenkijos Seimo Maršalka ir Senato Maršalka bendrame pranešime teigė, jog „Europa – jos ateitis, forma ir vertybės – yra bendra tema ir iššūkis visiems europiečiams. Demokratiškai ir tiesiogiai išrinkti parlamentai yra natūrali aplinka aptarti šiuos esminius klausimus. Būtent dėl to pirmininkavimo parlamentinis aspektas yra toks svarbus.“²

Po Lisabonos sutarties sustiprinus nacionalinių parlamentų ir Europos Parlamento (EP) vaidmenį ES, pirmininkaujančios šalies parlamentas yra atsakingas už susitikimų organizavimą, darbotvarkės, informacinių pranešimų, galutinių dokumentų išvadų, pasiūlymų ar deklaracijų rengimą. Susitikimų temos rengiamos atsižvelgiant į pirmininkaujančios šalies prioritetus, konsultuojantis su ankstesnės ir kitos pirmininkaujančios šalies parlamentų atstovais bei EP atstovais.

Lenkijos pirmininkavimo prioritetai, susieti su 18 mėnesių ES Tarybos programa, kurią parengė Lenkijos, Danijos ir Kipro trejetas kartu su ES vyriausioju įgaliotiniu užsienio reikalams ir saugumo politikai, yra skirti veiksams, stiprinantiems plačiai suprantamą Europos saugumą. Todėl saugumas buvo viena iš pagrindinių tarpparlamentinių susitikimų temų 2025 m. pirmąjį pusmetį. Nagrinėti klausimai, patenkantys į septynių vadinamųjų saugumo ramsčių taikymo sritį. Tai: išorės

¹ Polish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. About the Presidency: <https://parleu2025.pl/en/about-the-presidency/>

² Ten pat.

saugumas (gynyba), vidaus saugumas (migracijos iššūkiai, atsparumas stichinėms nelaimėms), atsparumas užsienio kišimuisi ir dezinformacijai, ekonominės veiklos saugumas, energetikos transformacija, konkurencingas ir atsparus žemės ūkis, sveikatos saugumas.

Pagrindinių Lenkijos pirmininkavimo ES Tarybai parlamentinio matmens renginių rezultatų apžvalga

1. COSAC (*Sąjungos reikalų parlamentinių komitetų konferencijos*) pirmininkų susitikimas, 2025 m. sausio 26–27 d.³

Šio COSAC pirmininkų susitikimo temos apėmė Lenkijos pirmininkavimo prioritetus ir klimato kaitos poveikio prevenciją ES biudžeto požiūriu. Šis renginys pažymėjo Lenkijos pirmininkavimo ES Tarybai parlamentinio matmens pradžią.

Savo atidarymo kalboje Senato maršalka Małgorzata Kidawa-Błońska pabrėžė ypatingą parlamentarų atsakomybę už Europos ateitį. „Būtent mes kasdien kalbamės su savo piliečiais. Mūsų pareiga – išklausti jų poreikius ir rūpesčius, taip pat siūlyti drąsius projektus, kurie atspindėtų Europos politikos ateitį“, – sakė maršalka. Ji pridūrė, kad Europos parlamentariai turi spręsti dvigubą iššūkį: spręsti pasaulinius neramumus ir pelnyti rinkėjų paramą ambicingam saugios Europos kūrimo planui.

Diskusijų metu daugiausiai dėmesio teikta Europos saugumo klausimams. Vis dėlto, atskiras dėmesys susitikimo programoje teiktas ir politika pagrįsto ES biudžeto, reaguojančio į klimato kaitos padarinius, klausimams. Šiais klausimais pirmininkaujančios šalies parengtoje informacinėje pažymoje⁴ buvo išskirti šie iššūkiai, su kuriais susiduriama reaguojant į klimato kaitos padarinius:

- finansavimo savalaikiškumas – ES parama, kuri dažnai vėluoja dėl biurokratinių procedūrų, turi būti pertvarkyta, kad būtų užtikrintas greitesnis lėšų sutelkimas, kai jų reikia skubiai;
- administracinė našta – nors priemonės, kuriomis siekiama sumažinti administracinį delsimą, yra sveikintinos, vis dar reikia toliau racionalizuoti paramos skirstymą, kad ištekliai nukentėjusias bendruomenes pasiektų greitai ir veiksmingai;
- regioniniai skirtumai – ES regioninis požiūris turi atsižvelgti į skirtingus valstybių narių gebėjimus įgyvendinti ir valdyti reagavimo į nelaimės iniciatyvas, užtikrinant, kad mažiau išsivystę regionai neliktų nuošalyje.

Kartu iškelti šie diskusiniai klausimai:

- Kokia yra nacionalinių parlamentų nuomonė apie ES iniciatyvas, kuriomis siekiama užtikrinti greitą ES lėšų sutelkimą, kad būtų galima paremti valstybes nares stichinių nelaimių, kurias apsunkina klimato kaita, atveju?
- Kaip galima dar labiau optimizuoti ES politika grindžiamą biudžetą, kad būtų galima spręsti pirmiau minėtus uždavinius, ypač kitoje daugiametėje finansinėje programoje?
- Ar, atsižvelgiant į vis dažniau pasitaikančius ekstremalius meteorologinius reiškinius, ES turėtų skirti didesnę savo biudžeto dalį, ypač po 2027 m., prisitaikymo prie klimato kaitos priemonėms pagal sanglaudos politiką, bendrą žemės ūkio politiką, ES solidarumo fondą, ES civilinės saugos mechanizmą?
- Kadangi neatidėliotinas atsigavimo finansavimas yra labai svarbus, kokių veiksmų turėtų imtis ES, kad skirstant finansavimą pirmenybė būtų teikiama nelaimių prevencijai ir pasirengimui joms?

³ Polish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. Meeting of the Chairpersons of COSAC (Conference of Parliamentary Committees for Union Affairs of Parliaments of the European Union), 26-27 January 2025:

<https://parleu2025.pl/en/events/26-27-january/>

⁴ Background Note – A Policy-Based Budget of the EU Responsively Tackling the Consequences of Climate Change:

https://parleu2025.pl/wp-content/uploads/2025/01/5_EN_10Jan_COSAC-Chairs_-II-session-Background-note.pdf

Šiais klausimais pasisakęs EP Biudžeto komiteto pirmininko pavaduotojas, europarlamentaras Janusz Lewandowski pažymėjo, jog sanglaudos politika turėtų būti geriau naudojama siekiant užkirsti kelią stichinėms nelaimėms, ypač mažiau išsivysčiusiuose regionuose, siekiant sustiprinti regionų atsparumą. Kartu pažymėta, jog bendra žemės ūkio politika nebuvo kuriama atsižvelgiant į krizių valdymą, todėl ES priemonėse ir fonduose, skirtuose padėti ūkininkams susidoroti su stichinėmis nelaimėmis, yra spraga. Dėl ekstremalių oro sąlygų priemonės ir politika turėtų būti sustiprintos, ypač kitoje daugiametėje finansinėje programoje.⁵

Šis COSAC pirmininkų susitikimas, kartu su pirmininkaujančio trejeto atstovų susitikimais, padėjo pagrindą tolimesniems pirmininkavimo parlamentinio matmens susitikimams, patvirtino LXXIII COSAC plenarinės sesijos preliminarą programą.

2. Tarpparlamentinė konferencija ES stabilumo, ekonominio koordinavimo ir valdymo klausimais (IPC SECG), 2025 m. vasario 17–18 d.⁶

IPC SECG organizavo pirmininkaujanti Lenkija kartu su EP, konferencijos renginiai vyko EP, Briuselyje, Europos parlamentinės savaitės rėmuose.

Parlamentarai diskutavo apie konkurencingumo didinimą, Europos laukiančius iššūkius ir ES ekonomikos valdymo reformą. Pirmosios plenarinės sesijos tema buvo ES konkurencingumo didinimas pasitelkiant bendrąją rinką, inovacijų politiką, geresnį reglamentavimą ir aukštos kokybės darbo vietas.

Diskusijose pažymėta, jog atsižvelgiant į iššūkius, su kuriais Europa susidurs dėl sumažėjusio konkurencingumo, būtinybę užtikrinti europiečių saugumą ir spartesnius geopolitinius pokyčius, būtini greiti žingsniai siekiant efektyvios reformos, be kita ko, siekiant paskatinti Europos investicijas į naujas technologijas, gynybos pramonę bei mažinti reguliavimo kliūtis.

Pristatytos pagrindinės ataskaitos apie Europos konkurencingumo ateitį išvados. Išvadose pažymima, jog pagrindiniai iššūkiai yra mažas konkurencingumas, dekarbonizacijos derinimas su pramonės konkurencingumu ir didelės energijos kainos. Atsižvelgiant į spartėjančią dirbtinio intelekto evoliuciją, Amerikos taikomus tarifus, didėjančias suskystintų dujų kainas, karą Ukrainoje ir problemas dėl investicijų lėšų, Europos Komisija (EK) ir EP turi skubiai imtis radikalių veiksmų glaudžiai bendradarbiaudami su nacionalinėmis vyriausybėmis ir parlamentais.

Antrojoje sesijoje daugiausia dėmesio skirta nacionaliniams planams pagal pakeistą ES ekonomikos valdysenos sistemą.

Diskusijose kelti klausimai:

- Kaip užtikrinti tinkamą nacionalinių parlamentų ir nepriklausomų fiskalinių institucijų dalyvavimą rengiant ir stebint nacionalinius fiskalinius-struktūrinius planus?
- Kokių pamokų galima pasimokyti iš techninio dialogo tarp valstybių narių ir EK šiame pirmajame įgyvendinimo cikle?
- Kokių priemonių būtų galima imtis siekiant padidinti šio proceso skaidrumą?
- Kaip užtikrinti veiksmingą sutartų fiskalinių kryptų įgyvendinimą ir stebėseną tiek nacionaliniu, tiek ES lygmeniu?
- Kokius patobulinimus būtų galima apsvarstyti kitame planų etape, siekiant sustiprinti demokratinę proceso atskaitomybę?

⁵ Polish Presidency of the EU Council. *Parliamentary Dimension. News. Meeting of the COSAC Chairpersons:* <https://parleu2025.pl/en/news/27-january/>

⁶ Polish Presidency of the EU Council. *Parliamentary Dimension. Interparliamentary Conference on Stability, Economic Coordination and Governance in the EU (IPC SECG), 17-18 February 2025:* <https://parleu2025.pl/en/events/17-18-february/>

- Kaip nacionaliniai parlamentai gali paskatinti savo vyriausybės aptarti su jais pažangos ataskaitas, kad būtų užtikrinta veiksminga stebėseną ir išlaikyta demokratinė atskaitomybė?⁷

Parlamentarai palankiai įvertino atliktus pakeitimus ir atkreipė dėmesį į problemas, susijusias su nustatytų tikslų įgyvendinimu. Sutarta, jog naujos valdysenos sistemos įgyvendinimas yra procesas, kurį reikia stebėti, o didelis vaidmuo tenka nacionaliniams parlamentams, prisidedant prie reformos tikslų įgyvendinimo (rengiant ir įgyvendinant vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus).

3. Europolo jungtinės parlamentinės kontrolės grupės posėdis, 2025 m. vasario 23–24 d.⁸

Lenkijos Senate įvykusiame 16-ajame Europolo jungtinės parlamentinės kontrolės grupės posėdyje pristatyta Europolo veiklos nuo 2024 m. lapkričio mėn. iki 2025 m. vasario mėn. ataskaita. Taip pat pristatyti naujo laikotarpio programiniai dokumentai.

Pagal naująjį programavimo dokumentą, 2025–2028 m. Europolo operatyvinė veikla taps gerokai intensyvesnė, o agentūros žmogiškieji ir finansiniai ištekliai padvigubės. Europolas ruošiasi atlikti ES nusikalstamumo centro funkciją, kuri suteiks prieigą prie tokių ES duomenų bazių kaip SIS, VIS, EES, ETIAS ir Eurodac.

Valdančioji taryba savo veiklos prioritetais patvirtino šiuos tikslus:

- stiprinti teismo ekspertizės pajėgumus;
- teikti didesnę operatyvinę paramą valstybėms narėms, be kita ko, steigiant darbo grupes regionuose;
- intensyvinti pastangas užkirsti kelią sunkiam organizuotam nusikalstamumui, finansiniams nusikaltimams ir korupcijai bei su jais kovoti;
- kovoti su vis didėjančiu smurtu ir užmegzti partnerystės ryšius su privačiais subjektais, remiantis viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės patirtimi, kuri pasirodė esanti nepaprastai naudinga kovojant su kibernetiniais nusikaltimais ir remiant finansinius tyrimus.

Išsakytos nuomonės, jog sąveikumas ir greiti duomenų srautai ES yra puiki galimybė, tačiau norint užtikrinti duomenų saugumą, reikalinga bendra operatyvinė analizė, o tai reiškia, kad reikia koordinavimo, priežiūros ir parlamentinės kontrolės.

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas Wojciechas Wiewiórkowski dirbtiną intelektą ir biometrinius duomenis įvardijo kaip sritis, kuriose šiandien susiduriama su problemomis. Poreikis apsaugoti duomenis taip pat susijęs su tarptautiniu bendradarbiavimu ir mainais su privačiais subjektais.

Europolo vykdomojo direktoriaus pavaduotojas Valdymo direktorate Jürgenas Ebneris teigė, kad keitimasis informacija yra būtinas policijos darbui ir turi būti derinamas su asmens duomenų apsauga. Jis taip pat pritarė įsitikinimui, kad už duomenų administravimą turi būti dalijamasi atsakomybe ir atkreipė dėmesį į sumanaus požiūrio poreikį, palaipsniui diegiant technines priemones, kurios būtų tinkamos kylantiems iššūkiams spręsti.

Sesijoje, skirtoje kovai su narkotikais Europoje, diskutuota, kad svarbiausi iššūkiai yra nauji narkotikų kontrabandos maršrutai ir metodai, nusikaltėlių naudojimas šiuolaikinėmis skaitmeninėmis technologijomis ir nepilnamečių verbavimas smurtiniams nusikaltimams. Atkreiptas dėmesys į precedento neturintį sintetinių narkotikų gamybos augimą Europoje. Pabrėžta, kad kovai su narkotikais reikalingas labai glaudus ES valstybių narių ir trečiųjų šalių bendradarbiavimas.

Susitikimo dalyviai taip pat aptarė kovą su vaikų seksualiniu išnaudojimu internete ir realiame gyvenime. Taip pat, pristatyta ir aptarta informacija apie Europolo veiklą, susijusią su karu Ukrainoje

⁷ Interparliamentary Conference on Stability, Economic Coordination and Governance – Background Notes: https://parleu2025.pl/wp-content/uploads/2025/02/EN_14Feb_EPW_Background_notes.pdf

⁸ Polish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. Joint Parliamentary Scrutiny Group on Europol (JPSG on Europol), 23-24 February 2025: <https://parleu2025.pl/en/events/23-24-february/>

ir Europolo vaidmenį užtikrinant, kad karo metu ir po karo ginklai nepatektų į nusikaltėlių rankas bei būtų tinkamai užkertamas kelias kibernetiniams nusikaltimams⁹.

4. Tarpparlamentinė konferencija bendros užsienio ir saugumo politikos bei bendros saugumo ir gynybos politikos klausimais (BUSP/BSGP), 2025 m. kovo 23–25 d.¹⁰

Tarpparlamentinėje BUSP/BSGP konferencijoje valstybių narių nacionalinių parlamentų komitetų, pirmiausia užsienio reikalų ir gynybos komitetų, delegacijos ir EP delegacija diskutavo Europos užsienio politikos ir gynybos politikos aktualijų temomis, akcentuojant šių dienų iššūkius ir nacionalinių parlamentų bei EP vaidmenį sprendžiant šiuos iššūkius.

Akcentuota, jog reikia sutelkti dėmesį į Europos integraciją, į bendradarbiavimą, į taikos kūrimą kartu rūpinantis savo gynyba. Kartu pabrėžta, jog jei Europa galvoja apie gynybos išlaidas kaip apie išlaidas, kaip apie nuostolius, kuriuos biudžetas turi padengti, ji niekada nepasieks savo tikslo. Šiandien apie tai turi būti galvojama kaip apie investiciją.

Didelis dėmesys diskusijose skirtas Europos gynybos pramonei, siekiant užtikrinti kad pagaliau Europa perimtų technologijų kūrimo iniciatyvą ir mastą į savo rankas.

Diskusijose pažymėta, kad hibridinės grėsmės destabilizuoja šalis ir visuomenes – ES valstybės narės patiria agresyvių hibridinių išpuolių, kuriuos vykdo Maskva, aktyviai remiama Minsko. Baltijos jūros regionas yra ypač svarbi teritorija, kurioje vykdomos intensyvios Rusijos hibridinės operacijos.

Konferencijoje priimtas bendras pirmininkaujančiųjų pranešimas¹¹, kuriame pabrėžiama, jog:

- ES šiuo metu susiduria su precedento neturinčiais saugumo iššūkiais, kylančiais, be kita ko, dėl neteisėto Rusijos agresyvaus karo prieš Ukrainą, kenkiančio tarptautinei tvarkai, priešiško hibridinio karo, kuriam Rusijos Federacija vadovauja individualiai arba kartu su kitais autokratiniais režimais, terorizmo ir migracijos spaudimo, kuriuo naudojasi trečiosios šalys.
- Neteisėtas ir nepagrįstas Rusijos Federacijos agresyvus karas prieš Ukrainą, vykstantis nuo 2014 m., ir prieš daugiau nei trejus metus pradėta plataus masto invazija į Ukrainą pakeitė Europos saugumo architektūrą. ES valstybės narės nedviprasmiškai pasmerkė neteisėtus Rusijos Federacijos ir jos sąjungininkių veiksmus ir parodė solidarumą su keblioje padėtyje esančia Ukraina, teikdamos finansinę, humanitarinę pagalbą, materialinius ir karinius pajėgumus, taip pat saugų prieglobstį milijonams nuo karo bėgančių pabėgėlių.
- Hibridiniai išpuoliai prieš ES valstybes nares ir institucijas yra tyčiniai, kintantys laike ir sunkiai nuspėjami, todėl jie yra ypač pavojingi. Tai apima išpuolius prieš visas sienas, ryšius, informacijos, civilinę ir karinę infrastruktūrą, įskaitant povandeninius kabelius, kurie yra esminė ES ypatingos svarbos skaitmeninės infrastruktūros dalis, taip pat pasikėsinimus nužudyti ES piliečius. Išpuoliai turi šalutinį poveikį, ypač kai veikla nukreipta į tarptautines strategines partneres, tokias kaip šalys kandidatės ar kaimyninės šalys. Be to, jie taip pat apima organizuotą migraciją, kuri yra naudojama kaip hibridinio karo ginklas.
- Įvairių formų terorizmas išlieka dideliu iššūkiu Europos saugumui. Vis dažniau tai nebėra vien antivalstybinis reiškinys – susiduriame su valstybių remiamu terorizmu,

⁹ Polish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. News. The 16th meeting of the Joint Parliamentary Scrutiny Group on Europol has concluded in the Senate: <https://parleu2025.pl/en/news/24-february/>

¹⁰ Polish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. Inter-Parliamentary Conference for the Common Foreign and Security Policy and the Common Security and Defence Policy (IPC CFSP/CSDP), 23-25 March 2025: <https://parleu2025.pl/en/events/23-25-march/>

¹¹ 26th Inter-Parliamentary Conference for the Common Foreign and Security Policy and the Common Security and Defence Policy. Joint Statement of the Co-Chairs: https://parleu2025.pl/wp-content/uploads/2025/03/EN_23Mar_Co-Chairs-Statement-CFSP-CSDP.pdf

kuris yra platesnio hibridinio karo, kurį vykdo valstybės, siekiančios pakenkti tarptautinei tvarkai, dalis, ir kt.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, bendrame pirmininkaujančiųjų pranešime pabrėžta, jog:

- palankiai vertinamos visos iniciatyvos, skirtos stiprinti Europos gynybą;
- prašoma nustatyti saugumo ir gynybos prioritetus, daugiausia dėmesio skiriant Europos ginkluotųjų pajėgų operacinių pajėgumų ir sąveikumo gerinimui, vadovavimo procesų standartizavimui, gynybos technologijų kūrimui ir reagavimo į krizes pajėgumų stiprinimui, taip pat Europos gynybos technologinės ir pramoninės bazės stiprinimui, ginkluotės, ypač karinės įrangos ir šaudmenų, gamybos plėtrai, siekiant nepriklausomybės nuo išorės tiekėjų;
- išipareigojama toliau teikti paramą Ukrainai, įskaitant paramą karinių pajėgumų, ypač šaudmenų ir raketinės gynybos, forma, taip pat materialinę ir finansinę paramą bei toliau diplomatiškai remti pastangas, kuriomis siekiama teisingai ir tvariai nutraukti konfliktą, laikantis Ukrainos žmonių valios;
- remiama ES plėtra, laikant ją politinių, socialinių ir ekonominių ryšių stiprinimo priemone ir, svarbiausia, geriausia investicija į žemyno stabilumą, gerovę ir saugumą;
- raginama gerinti ES valstybių narių žvalgybos tarnybų keitimosi informacija ir bendradarbiavimo veiksmingumą, nes tai leidžia greitai aptikti grėsmes;
- atkreipiamas dėmesys į neatidėliotiną poreikį didinti ES atsparumą tokiose pagrindinėse srityse kaip energetinis saugumas, ypatingos svarbos infrastruktūros, įskaitant povandeninius kabelius, apsauga, kova su klimato kaita ir konfliktų, kurie gali sukelti papildomą migracijos spaudimą ES, prevencija;
- pasisakoma už aktyvesnę ES dalyvavimą sprendžiant regioninius konfliktus ir paramą taikos procesams Artimuosiuose Rytuose, Pietų Kaukaze ir Afrikoje, siekiant užkirsti kelią būsimoms krizėms ir destabilizacijai ir kt.

5. Klimato ir energetikos komitetų pirmininkų posėdis „Nulinės emisijos energijos gamyba: siekiant ES konkurencingumo ir saugumo“, 2025 m. balandžio 13–14 d.¹²

Šiame susitikime už klimatą ir energetiką atsakingų komitetų atstovai daugiausia dėmesio skyrė konkurencingos ekonomikos, pagrįstos nulinės emisijos grynosios energijos gamyba, kūrimui, švarios technologijos pramonės plėtrai ir ES energetiniam saugumui. Susitikimo metu taip pat buvo aptartos investicijos į energetikos infrastruktūrą, taip pat atsinaujinančiųjų energijos šaltinių ir vandenilio technologijų svarba. Dalyviai pabrėžė tvirto valstybių narių išipareigojimo energetikos pertvarkai poreikį ir reglamentų paprastinimo poreikį.

Lenkijos Senato Maršalka savo kalboje teigė, jog energetikos pertvarka yra ne tik su klimatu ar aplinka susijęs projektas, bet ir strateginis – tai būtina sąlyga, kad ES išliktų nepriklausoma, kaip stipri ir įgalinta veikėja tarptautinėje arenoje. „Tik turėdami nuoseklią politiką, kuria siekiama didesnės nepriklausomybės nuo išorinių žaliavų tiekėjų, tik investuodami į atsinaujinančius energijos šaltinius, perdavimo infrastruktūrą ir ateities technologijas energetikos pramonėje, galėsime apsaugoti savo visuomenes nuo vėlesnių krizių, kurios, kaip įrodė pastarieji metai, yra ne „ar“, o „kada“ klausimas“, – teigė Maršalka. Ji paaikšino, kad negalime leisti, jog mūsų saugumas ir stabilumas priklausytų nuo trečiųjų šalių, dažnai nedemokratinėms šalims, kurių vadovai nepritaria mūsų vertybėms ir tikslams, ir kad būtent ši prielaida yra vienas svarbiausių mūsų politinio suvereniteto ramsčių.

Susitikimas vyko trimis tematinėmis sesijomis:

- „Konkurencingumo kompasas ir švarios pramonės susitarimas“;

¹² Polish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. Meeting of the Chairpersons of the Committees on climate and energy "Zero-emission energy production: towards EU's competitiveness and security", 13-14 April 2025: <https://parleu2025.pl/en/events/13-14-april/>

- „Švarios pramonės susitarimas ES energetikai“;
- „Nulinės emisijos energija ES saugumui“.

Išsakytos idėjos, jog Europa turi „reindustrializuotis“, o pramonė ir naujosios technologijos turi grįžti į Europą. Atskiras dėmesys atkreiptas į svarbų nacionalinių parlamentų narių vaidmenį, įtikinant savo šalių piliečius energetikos pertvarkos poreikiu. Dekarbonizacijos strategija turėtų skatinti ES augimą. Tačiau norint ją įgyvendinti, reikalinga visų ES valstybių narių politinė valia ir bendri veiksmai, o ne konkuravimas tarpusavyje.

Debatų metu iškelta Europos žaliojo kurso idėja iš esmės, kaip energetinės autonomijos idėja. Saulės ir vėjo netrūksta, o kadangi Europai dažnai tenka pirkti iškastinį kurą iš autokratinų režimų, dar labiau verta užsiimti energijos gamyba, pagrįsta atsinaujinančiais šaltiniais. Šiandien tam yra daug galimybių, tačiau trūksta energetikos sistemos lankstumo, neturime pajėgumų kaupti energijos, nors ir turime atitinkamas technologijas. Akcentuota, jog dabartinės geopolitinės konkurencijos kontekste verta pažvelgti į Europą ne kaip į Jungtinių Valstijų ar Kinijos varžovę, o tiesiog kaip į kitą civilizaciją – brolybės, o ne dominavimo¹³.

6. Sveikatos komitetų posėdis „Sveikatos saugumo iššūkiai Europos Sąjungoje“, 2025 m. gegužės 18–19 d.¹⁴

Gegužės mėnesį vykusiame ES parlamentų narių, atsakingų už sveikatos priežiūrą, susitikime buvo aptartos trys pagrindinės temos – narkotikų problemos, skaitmeninių priklausomybių iššūkiai tarp vaikų ir jaunimo bei ligų prevencija. Dalyviai taip pat aptarė vaistų kokybės ir prieinamumo užtikrinimą Europoje bei glaudaus nacionalinių ir ES institucijų bendradarbiavimo poreikį.

Pakviesti ekspertai pabrėžė didėjančią vaikų ir jaunimo priklausomybės nuo skaitmeninių įrenginių problemą ir poreikį įtraukti prevenciją į švietimą. Susitikimo metu daugiausia dėmesio skirta prevencinės sveikatos priežiūros iššūkiams senėjančios visuomenės ir didėjančių sveikatos priežiūros išlaidų kontekste.

Susitikimo tikslas buvo parengti sisteminius sprendimus, skirtus stiprinti bendradarbiavimą, užtikrinant sveikatos saugumą visoje Europoje. Išskirtinos pagrindinės susitikimo metu vykusių pasisakymų ir diskusijų tezės:

- Sveikata ir toliau išlieka svarbiausiu iššūkiu užtikrinant Europos visuomenių ateitį. Saugi visuomenė – tai ne tik ginkluota, bet išsilavinusi ir darbinga visuomenė.
- Saugi visuomenė pirmiausia yra sveika visuomenė, nes tik sveika visuomenė galės apsiginti, mokytis ir dirbti, nes neturės sveikatos problemų.
- Narkotikų saugumas, iššūkiai, su kuriais susiduria vaikai ir jaunimas dėl skaitmeninių priklausomybių, ir prevencinė medicina yra aktualūs šiandien ir kartu labai glaudžiai susiję su opiausiu iššūkiu, su kuriuo šiuo metu susiduria ES – saugumu plačiąja šio termino prasme.
- Geriausių įmanomų sveikatos priežiūros pagrindų sukūrimas yra toks pat svarbus, kaip ir bet kuris kitas saugumo ramstis. Atsakinga ligų prevencija yra pirmas žingsnis šiame kelyje. Turėtume visada nepamiršti, kad prevencija yra pigiausias ir veiksmingiausias būdas pagerinti gyventojų sveikatą.
- Skaitmeninė higiena, sveiko gyvenimo būdo skatinimas, kova su nutukimu, piktnaudžiavimu alkoholiu ir rūkymu yra vienos iš priemonių, kurios pašalins daugelį kelių, lemiančių lėtinių ligų paplitimą mūsų visuomenėje.
- Svarbi pastangų dalis taip pat yra poreikis stiprinti Europos farmacijos pramonę ir vietos gamybą. Šiandien daugiau nei 50 proc. veikliųjų medžiagų gamybos vyksta už

¹³ Polish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. News. “Zero-emission energy versus EU’s competitiveness and security” – parliamentary dimension of the Polish presidency: <https://parleu2025.pl/en/news/14-april/>

¹⁴ Polish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. Meeting of health committees “Challenges for health security in the European Union”, 18-19 May 2025: <https://parleu2025.pl/en/events/18-19-may/>

Europos ribų. Tokia situacija kelia didelę tiekimo grandinės nutrūkimo riziką, kuri neapibrėžtais laikais įgauna strateginę reikšmę.

- Parlamentai atlieka svarbų vaidmenį debatuose dėl svarbiausių sveikatos priežiūros klausimų, kurie yra aktualūs visiems ES piliečiams. Parlamentinis pirmininkavimo aspektas yra labai svarbus nustatant su sveikata susijusius iššūkius ir kartu ieškant sprendimų¹⁵.

7. COSAC LXXIII plenarinis posėdis, 2025 m. birželio 8-10 d.¹⁶

Svarbiausias Lenkijos pirmininkavimo parlamentinio matmens įvykis buvo 73-ioji COSAC plenarinė sesija. Susitikimas buvo proga apibendrinti Lenkijos pirmininkavimo ES Tarybai prioritetų įgyvendinimo rezultatus. Galiausiai, dalyviai priėmė vadinamąsias COSAC išvadas ir pasiūlymus, kurie buvo pateikti visoms pagrindinėms ES institucijoms.

Susitikimas suteikė erdvę Europos politikos formuotojams pasikeisti patirtimi ir vertinimais, taip pat aptarti kryptį, kuria juda Bendrija. Susitikimo sesijose taip pat buvo diskutuojama apie naują institucinį atsivėrimą, naujosios EK darbo programą ir planuojamą EP veiklą 2024–2029 m. kadencijai.

COSAC posėdyje taip pat buvo aptartos pastangos stiprinti ES kolektyvinę kibernetinį atsparumą. Taip pat buvo aptartas finansavimas, įskaitant klausimą, kaip formuoti ES daugiametę finansinę programą, kad ji atitiktų piliečių lūkesčius ir greitai bei efektyviai reaguotų į krizes. Taip pat buvo nagrinėjama plėtos politika kaip viena iš pagrindinių žemyno stabilizavimo ir integracijos priemonių¹⁷.

Diskutuojant ES plėtos klausimu, pabrėžta, jog plėtos proceso svarba yra nepaprastai svarbi, ir jis laikytinas strateginiu ES prioritetu. Pabrėžta, jog tikslas turėtų būti veiksmingai sustiprinti integracijos procesą ir padaryti jį dar labiau nuspėjamą.

Atskira susitikimo sesija buvo skirta stiprinti ES kolektyvines pastangas gerinti kibernetinį atsparumą ir kovoti su dezinformacija. Sesijoje pažymėta, jog skaitmeninė transformacija daro įtaką ne tik kasdieniam piliečių gyvenimui, bet ir ekonomikos stabilumui, taip pat demokratijos saugumui ir sveikatai. Jau keletą metų ES nuosekliai kuria strategiją, pagrįstą trimis ramsčiais: atsparumu, prevencija ir gynyba. Ši veikla apima, be kita ko, bendrosios kibernetinio saugumo rinkos kūrimą, pajėgumų stiprinimą, tarptautinio bendradarbiavimo stiprinimą ir kovą su dezinformacija¹⁸.

Renginyje pristatyta 43-ioji pusmetinė ataskaita „Europos Sąjungos procedūrų ir praktikos, susijusių su parlamentine kontrole, raida“¹⁹.

Be kita ko, paskelbtose 73-osios COSAC plenarinės sesijos išvadose teigiama:

- COSAC reiškia padėką COSAC sekretariatui už puikų darbą rengiant 43-iają pusmetinę ataskaitą, kurioje aptariama EK ir EP darbotvarkė naujajame instituciniame cikle ir ES strateginėje darbotvarkėje, taip pat daugiametę finansinę programą ir aptariami būdai, kaip sustiprinti bendras ES pastangas gerinti kibernetinį atsparumą ir kovoti su dezinformacija.

¹⁵ Polish Presidency of the EU Council. *Parliamentary Dimension. News. Meeting of health committees “Challenges for health security in the European Union”*: <https://parleu2025.pl/en/news/19-may/>

¹⁶ Polish Presidency of the EU Council. *Parliamentary Dimension. LXXIII plenary meeting of COSAC (Conference of Parliamentary Committees for Union Affairs of Parliaments of the European Union), 8-10 June 2025*: <https://parleu2025.pl/en/events/8-10-june/>

¹⁷ Polish Presidency of the EU Council. *Parliamentary Dimension. News. Plenary meeting of the 73rd Conference of the Parliamentary Committee for Union Affairs (COSAC) – day one*: <https://parleu2025.pl/en/news/9-june/>

¹⁸ Polish Presidency of the EU Council. *Parliamentary Dimension. News. Plenary meeting of the 73rd Conference of the Parliamentary Committee for Union Affairs (COSAC) – day two*: <https://parleu2025.pl/en/news/10-june/>

¹⁹ 43rd Bi-annual Report *Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny*: <https://parleu2025.pl/wp-content/uploads/2025/05/43rd-Bi-annual-Report-of-COSAC-final-version.pdf>

- COSAC primygtinai ragina visus nacionalinius parlamentus aktyviai dalytis 43-iojoje COSAC pusmetinėje ataskaitoje pabrėžta geriausia praktika savo parlamentuose, taip pat ir su platesne visuomene.
- COSAC dėkoja nuolatiniam COSAC sekretoriato nariui už pirmosios COSAC sekretoriato nuolatinio nario metinės ataskaitos už 2024 m. inicijavimą ir parengimą, kuria siekiama padidinti skaidrumą ir žinias apie COSAC sekretoriato darbo apimtį.
- COSAC atkreipia dėmesį į tai, kad tikimasi, jog minėta ataskaita bus kasmetinė ir bus skelbiama kiekvienų metų sausio mėnesį IPEX platformoje²⁰.

8. Neformalus ES nacionalinių parlamentų ir Europos Parlamento generalinių sekretorių susitikimas, 2025 m. birželio 30 d.

Vykdamas su pirmininkavimo parlamentiniu aspektu susijusius renginius, Lenkijos Seimo kanceliarijos vadovo Jaceko Cichockio iniciatyva buvo surengtas ES valstybių parlamentų ir EP administracijų vadovų susitikimas. Šiuose debatuose taip pat dalyvavo Senato kanceliarijos vadovė Ewa Polkowska. Renginyje buvo kalbama apie dirbtinį intelektą, ypatingą dėmesį skiriant jo naudojimui parlamentų darbe, įskaitant teisėkūrą, siekiant tobulinti ir supaprastinti teisėkūros sistemą, kartu užtikrinant jos saugumą ir skaidrumą.

Renginyje buvo pristatyta Lenkijos Seimo Ekspertų nuomonių ir reguliavimo poveikio vertinimo biuro parengta ataskaita apie dirbtinio intelekto naudojimą parlamentų darbe²¹. Pagrindinis tyrimo tikslas buvo išanalizuoti ES valstybių narių parlamentų ir EP, ypač jų administracijų, reakciją į spartų dirbtinio intelekto vystymąsi, atsižvelgiant tiek į technologijos galimybes ir riziką, tiek į Dirbtinio intelekto aktą nustatytą teisinę sistemą.

Išvadose autoriai atkreipia dėmesį, kad nepaisant to, jog klausimynas buvo išsiųstas visoms ES valstybėms narėms, kuriose Dirbtinio intelekto aktas nustato vienodą dirbtinio intelekto technologijų kūrimo, rinkodaros, diegimo ir naudojimo teisinę sistemą, ir EP, šios šalys yra skirtinguose dirbtinio intelekto diegimo ir jo naudojimo viešajame administravime reguliavimo etapuose.

Renginio šeimininkai atkreipė dėmesį į tai, jog ateityje parlamentuose turėtų būti tęsiamas keitimasis patirtimi ir apmąstymais apie dirbtinį intelektą, geriausia šio tikslo praktinė išraiška galėtų būti sukurtas ir nuolat veikiantis šios srities specialistų tinklas.

Renginio dalyvių pasisakymus galima apibendrinti šiais teiginiais:

- Dirbtinis intelektas yra visur – jis yra mūsų gyvenimo dalis, jis keičia mūsų darbą, keičia kūrybinę praktiką ir iš naujo apibrėžia mokymą. Jis taip pat keičia mūsų parlamentų veikimo būdą. Technologija, kuri kažkada buvo matoma tik mokslineje fantastikoje, dabar tapo realybe. Mašinos rūšiuoja duomenis, atpažįsta modelius ir rašo tekstus.
- Dirbtinis intelektas vis labiau keičia mūsų kasdienį gyvenimą ir daro vis didesnę įtaką viešųjų institucijų, įskaitant parlamentus, veikimui. Didėjanti dirbtinio intelekto integracija ir jo naudojimas viešajame sektoriuje yra naujas dalykas ir turi būti tinkamai prižiūrimas.
- Visi žino apie iš įstatymų kylančius įsipareigojimus, tačiau yra ir tam tikrų etinių klausimų, kuriuos turime spręsti. Pavyzdžiui, EP į savo strategiją įtraukė proaktyvų

²⁰ Conclusions of the LXXIII COSAC Warsaw, 8-10 June 2025: https://parleu2025.pl/wp-content/uploads/2025/06/EN_10Jun_LXXIII-COSAC-Conclusions.pdf

²¹ "Artificial intelligence in the work of EU national parliaments and the European Parliament. Survey report", 1st edition: https://parleu2025.pl/wp-content/uploads/2025/07/EN_Survey_report_artificial_intelligence_in_the_work_of_eu_national_parliaments_And_the_european_parliament.pdf

rizikos valdymą, paskelbė darbuotojų atsakingo dirbtinio intelekto naudojimo gaires ir suplanavo savo administracijoje naudojamus dirbtinio intelekto įrankius²².

Parengė
Informacijos ir komunikacijos departamento
Tyrimų skyriaus
Patarėjas dr. Tomas Lavišius
Tel. (0 5) 209 6181, el. p. tomas.lavisius@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą. Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.
© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2025

²² Polish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. News. Informal Meeting of the Secretaries General of the National Parliaments of the European Union and the European Parliament: <https://parleu2025.pl/en/news/30-june/>